

**Аналіз регуляторного впливу
проекту постанови Правління Національного банку України
“Про затвердження Положення про авторизацію надавачів фінансових
послуг та умови провадження ними діяльності з надання фінансових
послуг”**

I. Визначення проблеми, яку передбачається розв’язати шляхом державного регулювання

Відповідно до пункту 8¹ статті 7 розділу I Закону України “Про Національний банк України” (далі – Закон про Національний банк) у редакції зі змінами, унесеними Законом України “Про фінансові послуги та фінансові компанії” від 14 грудня 2021 року № 1953-IX (далі – Закон про фінансові компанії), Національний банк України (далі – Національний банк) наділений повноваженнями здійснювати державне регулювання та нагляд на індивідуальній та консолідованій основі на ринках небанківських фінансових послуг за діяльністю небанківських фінансових установ, інших осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги, та осіб, які надають супровідні послуги, в межах, визначених Законом про фінансові компанії та іншими законами України.

У статті 55¹ Закону про Національний банк встановлено, що Національний банк здійснює функції державного регулювання та нагляду за діяльністю на ринках небанківських фінансових послуг (крім професійної діяльності та надання супровідних послуг на ринках капіталу) на індивідуальній та консолідованій основі у межах та порядку, встановлених законодавством України.

Зокрема, у пунктах 1–3 частини четвертої статті 21 Закону про фінансові компанії, яка визначає повноваження Національного банку у сфері державного регулювання та нагляду за діяльністю з надання фінансових та супровідних послуг, встановлено, що Національний банк здійснює авторизацію діяльності з надання фінансових послуг та діяльності з надання супровідних послуг у випадках, визначених спеціальними законами, ведення реєстру (переліку) надавачів фінансових або супровідних послуг, який ведеться Національним банком (далі – Реєстр), та оприлюднення інформації з Реєстру в порядку, встановленому Законом про фінансові компанії, спеціальними законами та нормативно-правовими актами Національного банку, а також нормативно-правове регулювання діяльності з надання фінансових та супровідних послуг та нагляду за такою діяльністю.

Згідно із Законом про фінансові компанії, Законами України “Про страхування” від 18 листопада 2021 року № 1909-IX (далі – Закон про страхування), “Про кредитні спілки” від 14 липня 2023 року № 3254-IX (далі – Закон про кредитні спілки), що вводяться в дію з 01 січня 2024 року (крім положень, визначених у пункті 1 розділу VII “Прикінцеві та перехідні положення” Закону про фінансові компанії, пункті 1 розділу XI “Прикінцеві та

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до: 08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/130537

від 03.11.2023 16:55

перехідні положення” Закону про кредитні спілки та пункті 1 розділу XV “Прикінцеві та перехідні положення” Закону про страхування), Національному банку рекомендовано до дня введення в дію цих законів привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цими законами та забезпечити прийняття нормативно-правових актів, необхідних для їх реалізації.

Станом на сьогодні діє Положення про ліцензування та реєстрацію надавачів фінансових послуг та умови провадження ними діяльності з надання фінансових послуг, затверджене постановою Правління Національного банку від 24 грудня 2021 року № 153 (зі змінами) (далі – Положення № 153). Положення № 153 не враховує положень Закону про фінансові компанії, Закону про страхування та Закону про кредитні спілки.

Отже, ураховуючи положення Закону про фінансові компанії, Закону про страхування та Закону про кредитні спілки, для визначення порядку авторизації надавачів фінансових послуг Національний банк повинен привести свої нормативно-правові акти у відповідність до цих законів або затвердити відповідний нормативно-правовий акт.

Зазначене вище питання не може бути вирішене за допомогою ринкових механізмів, оскільки воно стосується реалізації повноважень Національного банку, визначених Законом про фінансові компанії, Законом про страхування, Законом про кредитні спілки та Законом про Національний банк.

Таким чином, є потреба в урегулюванні вищезазначених проблем та затвердженні відповідного нормативно-правового акта Національного банку.

II. Визначення цілей державного регулювання

Цілями державного регулювання, що безпосередньо пов’язані з розв’язанням зазначених проблем, є врегулювання порядку авторизації надавачів фінансових послуг (крім банків та надавачів фінансових платіжних послуг), регулювання та нагляд за якими здійснює Національний банк (далі – надавачі фінансових послуг), та визначення умов провадження ними діяльності з надання фінансових послуг відповідно до Закону про фінансові компанії, Закону про страхування, Закону про кредитні спілки.

III. Визначення та оцінка всіх прийнятних альтернативних способів досягнення зазначених цілей, наведення аргументів щодо переваги обраного способу

Альтернативним способом досягнення зазначених цілей може бути прийняття не єдиного нормативно-правового акта з питань авторизації надавачів фінансових послуг та визначення умов провадження ними діяльності з надання фінансових послуг, а значної кількості розрізних документів – окремих положень про ліцензування страховиків, кредитних спілок, фінансових компаній, ломбардів, а також прийняття для кожного типу фінансових установ положень про умови здійснення ними діяльності з надання фінансових послуг.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до:08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/130537

від 03.11.2023 16:55

Оновлення таких документів відбуватиметься поступово (а саме шляхом визнання наявних нормативно-правових актів такими, що втратили чинність, із наступним прийняттям нових). Перевагами такого способу може бути визнано можливість урахування особливостей кожного типу надавача фінансових послуг, а також полегшення нормативно-правового акта для сприйняття надавачами фінансових послуг з огляду на те, що він урегульовуватиме питання виключно одного сегмента надавачів фінансових послуг.

Разом з тим серед недоліків такого підходу є значний ризик створення правових колізій на перехідному етапі, тривале витрачання часових та адміністративних ресурсів на розроблення значної кількості нормативно-правових актів, що будуть дублювати зміст один одного, і відповідно зменшення часу на адаптацію надавачів фінансових послуг до вимог кожного наступного нормативно-правового акта, приведення внутрішніх документів у відповідність до них. Також це вплине на час внесення змін до таких нормативно-правових актів, спричинить тривале та фактично неефективне вирішення окреслених вище проблем.

Тому Національний банк обрав варіант прийняття запропонованого акта як найкращий спосіб досягнення зазначених цілей.

IV. Опис механізму, який пропонується застосувати для розв'язання проблеми, і відповідних заходів

Затвердження регуляторного акта дасть змогу спростити та якісно оновити підходи до авторизації надавачів фінансових послуг. Зокрема, регуляторний акт передбачає спрощення підходу до видачі ліцензій “одна ліцензія – одна фінансова послуга” та видачу ліцензії на здійснення виду діяльності з надання фінансових послуг, яка включатиме одну чи кілька фінансових послуг (ліцензії на здійснення діяльності із страхування, кредитної спілки, ліцензії на діяльність фінансової компанії, ломбарду).

Регуляторний акт урегулює такі питання та визначає:

- 1) порядок видачі та зміни обсягу / типу ліцензії на здійснення виду діяльності з надання фінансових послуг, а також видачі ліцензії на здійснення валютних операцій в частині торгівлі валютними цінностями в готівковій формі;
- 2) порядок погодження / повідомлення про набуття або збільшення істотної участі в надавачах фінансових послуг (крім кредитних спілок);
- 3) вимоги до осіб, яких надавач фінансових послуг має право залучати на умовах аутсорсингу, порядок такого залучення та здійснення аутсорсингу;
- 4) особливості залучення коштів на умовах субординованого боргу та додаткові вимоги до фінансових установ, які здійснюють емісію боргових цінних паперів;
- 5) порядок погодження Національним банком збільшення статутного капіталу страховика;
- 6) вимоги до ділової репутації та порядок оцінювання ділової репутації

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до: 08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

V/33-0008/130537

від 03.11.2023 16:55

надавачів фінансових послуг, а також керівників, ключових учасників, ключових осіб таких надавачів фінансових послуг, юридичних і фізичних осіб, які є власниками істотної участі або мають намір набути або збільшити істотну участь у надавачі фінансових послуг (крім кредитних спілок);

7) критерії і методики оцінки фінансового стану юридичних осіб і майнового стану фізичних осіб, які є власниками істотної участі або мають намір набути або збільшити істотну участь в надавачах фінансових послуг (крім кредитних спілок);

8) вимоги до професійної придатності керівників, ключових осіб надавачів фінансових послуг, державне регулювання і нагляд за якими здійснює Національний банк;

9) порядок погодження на посаду керівника, ключової особи страховика, об'єднаної кредитної спілки, значимої кредитної спілки, платіжної установи, установи електронних грошей, оператора поштового зв'язку, що має право на надання фінансових платіжних послуг;

10) додаткові вимоги до здійснення діяльності надавачів фінансових послуг;

11) порядок припинення діяльності з надання фінансових послуг надавачами фінансових послуг (крім страховиків і кредитних спілок).

V. Обґрунтування можливості досягнення визначених цілей у разі прийняття регуляторного акта

Вимоги регуляторного акта обов'язкові для виконання надавачами фінансових послуг.

Ризик як негативного, так і позитивного впливу зовнішніх факторів на дію цього регуляторного акта потенційно зумовлюється переважно змінами в законодавчих актах України, що може призвести до потреби в унесенні змін до регуляторного акта.

Упровадження вимог такого регуляторного акта не потребує додаткових витрат Національного банку, оскільки здійснюється в межах його повноважень.

Водночас належне та своєчасне виконання вимог акта надавачами фінансових послуг сприятиме прозору та фінансово стабільному ринку небанківських фінансових послуг.

Здійснення державного контролю та нагляду за додержанням вимог регуляторного акта відбуватиметься в межах здійснення Національним банком наглядової діяльності на ринку небанківських фінансових послуг на індивідуальній та консолідованій основі з періодичністю, визначеною відповідними нормативно-правовими актами Національного банку.

VI. Визначення очікуваних результатів прийняття акта

Прийняття регуляторного акта дасть змогу:

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до:08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/130537

від 03.11.2023 16:55

урегулювати порядок видачі та зміни обсягу / типу ліцензії на здійснення виду діяльності з надання фінансових послуг, видачі ліцензії на здійснення валютних операцій в частині торгівлі валютними цінностями в готівковій формі;

удосконалити порядок погодження / повідомлення про набуття або збільшення істотної участі в надавачах фінансових послуг (крім кредитних спілок);

визначити вимоги до осіб, яких надавач фінансових послуг має право залучати на умовах аутсорсингу, порядок такого залучення та здійснення аутсорсингу;

визначити особливості залучення коштів на умовах субординованого боргу та додаткові вимоги до фінансових установ, які здійснюють емісію боргових цінних паперів;

удосконалити порядок погодження Національним банком збільшення статутного капіталу страховика;

оновити вимоги до ділової репутації надавачів фінансових послуг, а також керівників, ключових учасників, ключових осіб таких надавачів фінансових послуг, юридичних і фізичних осіб, які є власниками істотної участі або мають намір набути або збільшити істотну участь у надавачі фінансових послуг (крім кредитних спілок), а також порядок оцінювання ділової репутації таких осіб;

оновити критерії і методики оцінки фінансового стану юридичних осіб і майнового стану фізичних осіб, які є власниками істотної участі або мають намір набути або збільшити істотну участь в надавачах фінансових послуг (крім кредитних спілок);

оновити вимоги до професійної придатності керівників, ключових осіб надавачів фінансових послуг;

удосконалити порядок погодження на посаду керівника, ключової особи страховика, об'єднаної кредитної спілки, значимої кредитної спілки, платіжної установи, установи електронних грошей, оператора поштового зв'язку, що має право на надання фінансових платіжних послуг;

оновити додаткові вимоги до здійснення діяльності надавачів фінансових послуг;

оновити порядок припинення надавачами фінансових послуг (крім страховиків і кредитних спілок) діяльності з надання фінансових послуг.

Негативним наслідком дії регуляторного акта може стати понесення надавачами фінансових послуг додаткових часових та грошових витрат, пов'язаних із забезпеченням реалізації вимог, установлених регуляторним актом, у тому числі необхідністю приведення своєї діяльності у відповідність до вимог такого регуляторного акта. Водночас порядок реєстрації та ліцензування надавачів фінансових послуг, основні вимоги щодо ділової репутації та професійної придатності керівників та власників істотної участі були встановлені регуляторним актом Національного банку, а саме Положенням

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до: 08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

V/33-0008/130537

від 03.11.2023 16:55

№ 153. Також відповідні витрати здійснюватимуться в межах кошторисів витрат на звичайну господарську діяльність.

Ураховуючи специфіку сфери правового регулювання акта, не вбачається за можливе обчислення розмірів позитивних та можливих негативних наслідків його прийняття.

VII. Визначення показників результативності акта

Вимоги регуляторного акта поширюватимуться на надавачів фінансових послуг.

Показниками результативності регуляторного акта є:

1) кількість суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб, на яких поширюватимуться вимоги акта.

Вимоги регуляторного акта поширюватимуться на всіх надавачів фінансових послуг, які вже мають принаймні одну ліцензію на провадження діяльності з надання небанківських фінансових послуг (станом на 30 вересня 2023 року на ринку небанківських фінансових послуг працює 594 фінансові компанії, 158 ломбардів, 143 кредитні спілки, 111 страховиків та 82 лізингові компанії, на яких поширюватимуться вимоги регуляторного акта), а також на власників істотної участі, керівників, головних бухгалтерів, ключових осіб таких надавачів фінансових послуг та на необмежене коло осіб, які матимуть намір отримати ліцензію на здійснення виду діяльності з надання фінансових послуг надалі;

2) кількість надавачів фінансових послуг, які привели свою діяльність у відповідність до вимог акта;

3) розмір коштів і час, що витратимуться надавачами фінансових послуг та/або фізичними особами, пов'язаними з виконанням вимог акта.

Можливі витрати будуть пов'язані з потребою у приведенні внутрішніх документів надавачів фінансових послуг та їх діяльності у відповідність до вимог регуляторного акта. Водночас виконання більшості вимог регуляторного акта здійснюватиметься надавачами фінансових послуг у процесі їх звичайної господарської діяльності та не потребуватиме додаткового виділення фінансування та/або часових й адміністративних ресурсів.

Витрати коштів та часу фізичних осіб не передбачаються;

4) кількість порушень вимог щодо погодження набуття / збільшення істотної участі в страховику, надавачі фінансових платіжних послуг;

5) кількість надавачів фінансових послуг, що порушили вимоги регуляторного акта;

6) кількість призначених довірених осіб небанківських фінансових установ;

7) кількість осіб, ділову репутацію яких було визнано небездоганною;

8) кількість звернень клієнтів надавачів фінансових послуг щодо порушення умов провадження діяльності з надання фінансових послуг;

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до:08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

V/33-0008/130537

від 03.11.2023 16:55

9) кількість отриманих Національним банком від надавачів фінансових послуг, юридичних та фізичних осіб запитів або пропозицій щодо змісту регуляторного акта та його реалізації.

Ураховуючи специфіку запропонованого регуляторного акта та предмет його регулювання, надати чіткий перелік його прогностичних значень показників результативності неможливо.

VIII. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності акта

Відповідно до статей 3, 10 Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” Національний банк проводить базові, повторні та періодичні відстеження результативності власних регуляторних актів з урахуванням вимог Методики відстеження результативності регуляторного акта Національного банку України, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 14 квітня 2004 року № 471 (зі змінами).

Відстеження результативності регуляторного акта проводитиметься з використанням статистичних даних. Цільові групи осіб для опитування чи наукові установи не залучатимуться для проведення відстеження результативності регуляторного акта.

Базове відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься протягом року з дня набрання ним чинності.

Повторне відстеження результативності регуляторного акта проводитиметься не пізніше двох років із дня набрання ним чинності.

Періодичне відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься один раз на кожні три роки, починаючи з дня закінчення заходів із повторного відстеження його результативності.

Інформування суб’єктів господарювання щодо основних положень регуляторного акта здійснюватиметься шляхом його оприлюднення на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку.

Голова Національного банку України

Андрій ПИШНИЙ

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до: 08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/130537

від 03.11.2023 16:55